

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2013 vp

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta 2013

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä kesäkuuta 2013 lähettäessään valmistelevasti käsiteltäväksi valtioneuvoston selonteon EU-politiikasta 2013 (VNS 6/2013 vp) suureen valiokuntaan samalla päättänyt, että muut erikoisvaliokunnat voivat antaa lausunnon suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Niina Pautola-Mol ja EU-erityisasiantuntija Johanna Hulkko, valtioneuvoston kanslia

- finanssineuvos Martti Salmi, valtiovarainministeriö
- kansainvälisten asiain neuvos Liisi Klobut, ympäristöministeriö
- toimitusjohtaja Vesa Vihriälä, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA
- pääjohtaja Erkki Liikanen, Suomen Pankki
- elinkeinopoliittinen asiantuntija Pia Björkbacka, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- valtiotieteiden tohtori Jaakko Kiander
- VTL Johnny Åkerholm.

Kirjallisen lausunnon on antanut

— Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Aluksi

Selonteon johdannon mukaan siinä "*määritellään Suomen EU-politiikan peruslinja ja esitellään keskeisimmät kehittämiskohteet unionin toiminnassa*". Valtiovarainvaliokunta on tarkastellut selontekoa oman toimialansa osalta nimienomaan tästä näkökulmasta. Selonteossa viitataan useasti talous-, velka-, rahoitus- ja pankkikriiseihin. Esitysteknisistä syistä johtuen tässä lausunnossa käytetään jäljempänä yleis-termiä talouskriisi.

Viime vuosina valiokunnan toimialalla on talouskriisin ratkaisemiseksi ja koko euroalueen vakauden turvaamiseksi jouduttu välillä turvautumaan unionin rakenteiden ja päätöksentekomenettelyjen ulkopuolella tapahtuvaan hallitustenväliseen toimintaan. Esimerkkejä tästä ovat EVM ja finanssipoliittinen sopimus. Kriisin johdosta on myös toteutettu toimenpiteitä, joiden voidaan väittää loukanneen esimerkiksi SEUT 125 artiklan mukaista *no bail out* -sääntöä ja ylittäneen Euroopan keskuspankille unionin perussopimuksissa annetun sinänsä varsin laajan toimivallan. Samanaikaisesti myös Eurooppa-neuvoston rooli on korostunut huomattavasti suhteessa unionin muihin toimielimiin ja erityy-

vä integraatio, eli yhteistyön tiivistäminen vain tiettyjen jäsenvaltioiden kesken, on lisääntynyt.

EU-politiikan peruslinjat

Valiokunta katsoo, että jatkossa jäsenvaltioiden tulee pyrkiä toimimaan yksinomaan unionin puitteissa ja yhteisömenetelmän mukaisesti. Aloitevallan tulee edelleen kuulua ainoastaan komissiolle ja lainsäädäntö- sekä budjettivallan neuvostolle ja parlamentille. Lisäksi tarvittava täytäntöönpanovalta on perussopimusten mukaisesti siirrettävä aina ensisijaisesti komissiolle tai tietyissä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa neuvostolle. Poliittisen harkintavallan käyttöä edellyttävää päätöksentekoa ei pidä delegoida unionin perustamille virastoille, ja kaikilla taloudellisesti merkittävillä päätöksillä tulee olla jäsenvaltioiden parlamenttien poliittinen tuki.

Yhteisömenetelmän keskeinen elementti on myös unionin yleistä etua ajavan komission toimesta tapahtuva tehokas valvonta, jonka avulla varmistetaan unionin oikeuden asianmukainen soveltaminen. Tämä on olennaista valiokunnan toimialalla. Talouspolitiikan uskottavuus, joka on esimerkiksi kohtuuhintaisen markkinarahoituksen saatavuuden perusedellytys, vaatii sääntöjen olemassaolon lisäksi niiden noudattamista. Suomen tulee näin ollen omalta osaltaan pyrkiä vaikuttamaan siihen, että vuonna 2014 nimittävstä uudesta komissiosta tulisi vahva ja unionin muista instituutiosta sekä jäsenvaltioista riippumaton toimija, joka ei epäröi puuttua yhteisten sääntöjen noudattamatta jättämiseen.

Valiokunta toteaa, että sen toimialalla unionin toimintaa tulisi jatkossa kehittää nykyisten perussopimusten puitteissa. Unionin ja jäsenvaltioiden välistä toimivaltajakoa sekä unionin instituutioiden välistä tasapainoa ei ole tarpeen muuttaa. Unionille perussopimuksissa annettua toimivaltaa ei siis ole tarpeen lähitulevaisuudessa lisätä eikä myöskään palauttaa takaisin jäsenvaltioille. Sen sijaan nyt olisi syytä käydä perusteellista keskustelua siitä, mihin ja miten unionille kuuluvaa toimivaltaa käytetään.

Valiokunta ei siis pidä lähitulevaisuudessa uusia perussopimusmuutoksia tarpeellisina toimialallaan. Poikkeuksen tästä muodostavat veronkierto ja korruptio, joita koskevan sääntelyn suhteen valiokunta olisi jäljempänä selostetun mukaisesti valmis harkitsemaan määränemistöpäätöksenteon laajentamista. Yhdistynyt kuningaskunta on kuitenkin jo käynnistänyt sopimusmuutoksia koskevan keskustelun omalla vireillä olevalla toimivaltaselvityksellään (Balance of Competencies Review). Tähän keskusteluun Suomen on valmistauduttava hyvin ja osallistuttava siihen aktiivisesti ja etupainotteisesti.

Kilpailukyvyn ja sääntelyn parantaminen

Kilpailukyvyn, kasvun ja työllisyyden on parannuttava pikaisesti koko unionin alueella. Ohjelmat ja strategiat, joiden avulla unionista piti tehdä maailman kilpailukykyisin alue, eivät ole toteutuneet eivätkä toimineet käytännössä. Kasvavat taloudet parantavat kilpailukykyään, mutta unionin alue taantuu ja suhteellinen ansiotaso heikkenee. Kilpailukyvyn parantamisessa ensisijaisen tärkeää on panostaa voimakkaasti tutkimus- kehitys- ja innovaatiosektoriin sekä kehittää etenkin pk-yritysten toimintaedellytyksiä. Myös kaupan ja investointien vapauttamista tulee edistää kattavien vapaakauppasopimusten avulla. Samoin sisämarkkinoiden toimivuutta on edelleen kehitettävä eteenpäin. Tässä mielessä tärkeitä selonteossa esiin nostettuja hankkeita ovat mm. palveludirektiivin täysimääräinen soveltaminen, eurooppalaisten standardien kehittäminen ja digitaalisten sisämarkkinoiden luominen.

Unionitason sääntely on edelleen tarpeen myös sisämarkkinoiden, kilpailun ja kaupan alalla. Sen avulla voidaan luoda tasapuoliset toimintaedellytykset, jotka tarjoavat mahdollisuuksia yrityksille, työntekijöille ja kuluttajille. Valiokunta on kuitenkin huolissaan unionin jatkuvasti lisääntyneen sääntelyn etenkin yrityksille aiheuttamista kustannuksista ja hallinnollisesta taakasta. Tältä osin valiokunta pitää valtioneuvoston kirjeissä (E 113/2013 vp ja E 143/2013

vp) selostettua komission REFIT (Regulatory Fitness and Performance Programme) -ohjelmaa erittäin tervetulleena hankkeena, johon Suomen on syytä aktiivisesti osallistua. Samalla valiokunta korostaa sitä, että tämänkaltaista sääntelyn parantamiseen ja keventämiseen tähtäävää tehostamishanketta, jossa myös olemassa oleva unionilainsäädäntö käydään sektoreittain läpi, ei tule käyttää välineenä esimerkiksi työtekijöiden, kuluttajien tai ympäristönsuojelun nykytason heikentämiseen.

Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden kunnioittamisen tulee olla lähtökohtana unionin kaikessa toiminnassa. Sääntelyä, jonka tavoitteet voidaan yhtä hyvin saavuttaa kansallisella tasolla, ei pidä hyväksyä. Komission tulisi myös aiempaa paremmin perustella säädösehdotuksensa tästä näkökulmasta. Lisäksi sääntelyn toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia on jatkossa arvioitava aiempaa perusteellisemmin lainsäädäntöhankkeiden kaikissa käsittelyvaiheissa. Vastuu tästä kuuluu myös neuvostolle ja parlamentille. Tavoitteeksi on otettava se, että kaikki unionin säädökset ovat jatkossa selkeitä, toimivia ja täytäntöönpanokelpoisia.

Täytäntöönpanosta aiheutuvat kustannukset tulee selvittää tarkemmin sekä unionin että jäsenvaltioiden tasolla. Erityisen perusteellisesti on arvioitava ja harkittava kaikkia niitä uusia säädöshankkeita, jotka lisäävät merkittävästi eurooppalaisten yritysten kustannuksia, vaikka kustannusten nousu tapahtuisikin vain muutamissa jäsenvaltioissa. Jatkossa olisi myös syytä pohtia, voisiko unioni tietyissä tapauksissa ottaa heti sääntelyn antamisen yhteydessä osan näistä kustannuksista kannettavakseen.

Eurooppa-neuvoston rooli

Valiokunnalla ei ole huomautettavaa neuvostoa, Euroopan komissiota, parlamenttia ja keskuspankkia koskeviin selonteon peruslinjauksiin. Esitettyä näkemystä siitä, että Euroopan parlamentin tulisi kokoontua täysistuntoihin vain yhdessä toimipaikassa eli käytännössä Brysselissä, voidaan pitää perusteltuna jo yksin unionin

varojen järkevän käytön näkökulmasta katsottuna.

Eurooppa-neuvoston osalta valiokunta pitää välttämättömänä korostaa, että SEU 15 artiklan mukaan Eurooppa-neuvoston pitäisi olla virikkeiden antaja sekä yleisten poliittisten painopisteiden ja suuntaviivojen määrittelijä. Valiokunta yhtyy näin ollen selonteon näkemykseen, että Eurooppa-neuvoston tulee keskittyä strategiaan poliittisiin linjauksiin ja politiikka-alojen eteenpäin viemiseen eikä ryhtyä parlamentille ja neuvostolle kuuluvien lainsäädäntötehtävien hoitamiseen.

Valiokunta on kuitenkin huolestunut siitä, että yhä useammin Eurooppa-neuvosto sitoutuu poliittisesti siihen, että ministerineuvosto saa tietyn lainsäädäntöhankkeen käsittelyn omalta osaltaan päätökseen Eurooppa-neuvoston asettamassa määräajassa.

Esimerkkinä tästä voidaan mainita valiokunnan hiljattain käsittelemä asetusehdotus yhteisestä kriisiratkaisumekanismista (VaVL 7/2013 vp — U 58/2013 vp). Komission asiaa koskevaa säädösehdotusta ei vielä ollut edes annettu, kun Eurooppa-neuvosto jo päätelmissään 27. ja 28. kesäkuuta 2013 ilmoitti, että neuvoston tulisi päästä siitä yhteisymmärrykseen vuoden loppuun mennessä. Poliittinen sitoutuminen tähän aikatauluun toistettiin Eurooppa-neuvoston päätelmissä 24. ja 25. lokakuuta tilanteessa, jossa mm. neuvoston oikeudellinen yksikkö oli lausunnossaan katsonut ehdotuksen sisältävän vielä useita oikeudellisia ongelmia.

Menettely, jossa valtionpäämiehet säädösehdotuksen käsittelyn varhaisessa vaiheessa poliittisesti sitoutuvat sen hyväksymiseen neuvostossa antamassaan kireässä aikataulussa ja käytännössä usein ensimmäisessä käsittelyssä, voi helposti johtaa tilanteisiin, joissa unionin lainsäädännön laatu kärsii ja neuvoston mahdollisuudet neuvotella tasavertaisesti Euroopan parlamentin ja komission kanssa heikentyvät. Samalla kansallisten parlamenttien vaikutusmahdollisuudet itse lainsäädännön sisältöön voivat jäädä marginaalisiksi. Pahimmassa tapauksessa ne asetetaan tapahtuneiden tosiasioiden

eteen ainoana mahdollisuutenaan joko hyväksyä tai hylätä kyseinen säädös sellaisenaan.

Valiokunta on näin ollen täysin samaa mieltä selonteossa todetusta tarpeesta parantaa ja selkeyttää sekä Eurooppa-neuvoston että euroalueen huippukokousten valmistelua.

Kestävä talous- ja rahaliitto

Euron on sanottu sisältävän lukuisia valuvikoja. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä euron vakautta sekä sitä, että talouskriisin hellitettyä talous- ja rahaliiton kehittämistä analysoidaan huolellisesti ja rauhallisesti tilanteessa, jossa ratkaisuja ei jouduta tekemään välittömänä vastauksena päälle kaatuviin ongelmiin.

Tällä hetkellä talous- ja rahaliiton kehittämisessä keskeisellä sijalla ovat pankkiunionin luominen ja talouspolitiikan koordinaation tehostaminen. Valiokunta suhtautuu pankkiunionin valmisteluun lähtökohtaisesti myönteisesti. Kattavan pankkivalvonnan kehittäminen sekä julkisen talouden ja vaikeuksissa olevien pankkien välisen yhteyden katkaiseminen kuuluvat tällä hetkellä unionin tärkeimpien hankkeiden joukkoon. Valiokunta on viimeksi ottanut asiaan kantaa edellä mainitussa lausunnossaan VaVL 7/2013 vp, jossa korostettiin etenkin laajan sijoittajavastuun sekä Suomen budjettisuvereniteetin turvaamisen merkitystä.

Talouspolitiikan koordinaatiota on jo kriisin aikana tehostettu monin tavoin, ja sen kenttää on laajennettu julkisesta taloudesta koko kansantalouden suuntaan. Uudelle sääntelylle ei tällä hetkellä näyttäisi olevan välitöntä tarvetta. Jatkossa tulee ensisijaisesti keskittyä unionin perussopimusten määräysten noudattamiseen sekä viime vuosina hyväksytyn kattavan sääntelyn, kuten vahvistetun talouspolitiikan ohjauspaketin (six pack), budjettikurin tiukentamista koskevan lainsäädäntöpaketin (two pack) ja talousunionia vahvistavan finanssipoliittisen sopimuksen (fiscal compact) asianmukaiseen täytäntöönpanoon ja tehokkaaseen soveltamiseen.

Selonteko suhtautuu torjuvasti fiskaaliseen federalismiin. Valiokunta pitää esitettyjä näkemyksiä perusteltuina. Jokaisen jäsenvaltion

tulee vastata vain omista sitoumuksistaan, eikä jäsenvaltioiden yhteisvastuuta julkisen velan tai mahdollisen pankkituen osalta pitäisi enää laajentaa nykyisestä. Yhteisiin velkakirjoihin, velanpurkurahastoihin tai muihin vastaaviin järjestelyihin on siis syytä suhtautua yksiselitteisen kielteisesti. Yhteisvastuun laajentaminen ja pysyvät tulonsiirrot jäsenvaltioiden välillä eivät edistä kestävästä talouskasvusta, vaan johtavat kestäättömiin kehityskulkuihin ja moraalikatoon, jotka voivat vakavasti heikentää koko unionin toimintaedellytyksiä.

Talouskriisi on lisännyt työttömyyttä, köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä useissa jäsenvaltioissa. Lähes neljännes Euroopan nuoresta työvoimasta on työttömänä. Valiokunta pitää näin ollen talous- ja rahaliiton sosiaalisen ulottuvuuden kehittämistä erittäin tärkeänä hankkeena. Talouskriisistä ja euroalueen budjettikurista unionin kansalaisille aiheutunutta sosiaalista hättää on torjuttava ja unionin rahoitusinstrumentteja, kuten koheesio- ja rakennerahastoja, on käytettävä entistä tehokkaammin taloudellisen ja sosiaalisen eriarvoisuuden kaventamiseksi.

Työllisyys- ja sosiaalipoliittikka kuuluvat kuitenkin edelleen suurelta osin jäsenvaltioiden toimivaltaan. Valiokunta korostaa sitä, että unionin roolin tulee näillä sektoreilla tulevaisuudessakin rajoittua jäsenvaltioiden toiminnan tukemiseen, yhteensovittamiseen ja täydentämiseen. Talouspoliittisen koordinaation on myös kunnioitettava työmarkkinajärjestöjen sopimusautonomiamia ja työehtosopimusten sitovuutta. Sillä ei saa olla sitovia vaikutuksia esimerkiksi työehtoihin, palkanmuodostukseen, sosiaaliturvaan tai eläkeratkaisuihin.

Vallitsevaa toimivaltajakoa ei siis ole syytä muuttaa. Näin ollen sosiaalista ulottuvuutta tulee kehittää eteenpäin lähinnä päätöksentekoa tukevaa informaatiota tuottavien indikaattoreiden ja tulostaulujen sekä suositusten avulla. Myös hyvien käytäntöjen tunnistaminen voi olla hyvä menetelmä poliittisen koordinaation kehittämiseksi sosiaali- ja työllisyyspolitiikan aloilla. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että edellä kuvatun kaltaisten ei-sitovien instrumenttien käyttäminen ei johda unionin ja jäsen-

valtioiden välisten toimivaltarajojen hämärtymiseen tai venymiseen.

Unioni ei ole fiskaalisesti merkittävä toimija. Sen budjetti on vain noin 1 % jäsenvaltioiden yhteenlasketusta BKT:sta. Valiokunnan mielestä unionia ei pidäkään kehittää sellaisen fiskaaliunionin suuntaan, jossa taloutta ohjattaisiin suuren unionibudjetin avulla. Sen sijaan on syytä toimia niin, että jäsenvaltiot harjoittavat suhdannepolitiikkaa budjettipolitiikkojansa koordinoimalla.

Unionin rahoituskehykset

Valiokunta on tyytyväinen vuosille 2014—2020 sovittuihin rahoituskehyksiin, joiden kokonaistaso jäi ensimmäistä kertaa edellistä rahoituskehystä alhaisemmaksi. Valiokunta yhtyy tältä osin selonteon linjauksiin ja korostaa sitä, että seuraavissa rahoituskehysneuvotteluissa etenkin kilpailukyvyyn parantamiseen, tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaan sekä sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan suunnattujen varojen määrää tulee pyrkiä entisestään kasvattamaan menoluokkien välisiä painopisteitä muuttamalla.

Tulevaisuudessa tavoitteeksi tulee ottaa se, että unionin kaikki menot rahoitettaisiin rahoituskehyksen ja talousarvion sisältä. Menojen siirtäminen kehyksen ulkopuolisiin rahoitusvälineisiin tulisi olla poikkeuksellinen ja hyvin perusteltu ratkaisu. Lisäksi kaikkien nykyisten ja tulevaisuudessa mahdollisesti perustettavien rahastojen osalta pitäisi erikseen perusteellisesti arvioida, tuottavatko ne aidosti eurooppalaista lisäarvoa vai voitaisiinko tiettyjen hankkeiden rahoitus hoitaa paremmin kansallisin voimin kierrättämättä rahoja unionin instituutioiden kautta.

Samoin unionin omien varojen järjestelmää on edelleen kehitettävä selkeämpään, läpinäkyvämpään ja oikeudenmukaisempaan suuntaan. Olennaista on, että jokaisen jäsenvaltion maksuasema vastaisi sen varallisuustasoa eikä erillisiä maksuhelpotuksia, palautuksia tai poikkeusratkaisuja enää hyväksyttäisi.

Unionin budjetin koon ja painotusten on luonnollisesti vastattava integraation tarpeita. Unio-

nille ei myöskään voida jatkuvasti antaa uusia tehtäviä ja perustaa uusia elimiä sekä samanaikaisesti leikata käytettävissä olevaa rahoituksen tasoa.

Korruptio ja veronkierto

Valiokunta yhtyy selonteossa esitettyihin näemyksiin korruptiosta ja veronkierrosta. Valiokunta kannattaa kaikkia lisätoimenpiteitä, jotka tähtäävät harmaan talouden torjumiseen ja vero-paratiisien purkamiseen. Valitettavan usein veroasioita koskeva päätöksenteko kuitenkin es-tyy tai vesittyy neuvostossa edellytyksenä olevan yksimielisyysvaatimuksen vuoksi. Veronkierron torjuntaa koskevien päätösten osalta siirtyminen määräenemmistöpäätöksentekoon olisi valiokunnan mielestä suotavaa. Tätä voitaisiin mahdollisesti pohtia samassa yhteydessä kun (viimeistään vuonna 2018) tarkastellaan finanssipoliittisen sopimuksen sisällyttämistä perussopimukseen. Varsinainen verolainsäädännön harmonisointi on kuitenkin keskeisenä jäsenvaltioiden budjettisuvereniteettiin vaikuttavana tekijänä edelleen syytä säilyttää yksimielisessä päätöksenteossa.

Eritahtinen integraatio

Eritahtinen integraatio on talous- ja rahaliiton osalta väistämätön tosiasia. Unionissa tulee hyvin todennäköisesti aina olemaan sekä jäsenvaltioita, jotka eivät täytä euron käyttöön ottamiseksi tarvittavia edellytyksiä, että jäsenvaltioita, joilta puuttuu siihen tarvittava poliittinen tahto. Suomen tulisi kuitenkin omalla toiminnallaan pyrkiä systemaattisesti edistämään sitä, että ero euroa rahayksikkönään käyttävien jäsenvaltioiden ja muiden jäsenvaltioiden välillä pysyisi mahdollisimman pienenä. Samoin Suomen tulisi pyrkiä vaikuttamaan siihen, että unioni ei jatkautuisi entistä selvemmin esimerkiksi pohjoisiin ja eteläisiin jäsenvaltioihin. Ainoastaan näin toimimalla voidaan aidosti edistää unionin SEU 3 artiklan 3 kohdassa lueteltuja yhteisen, vahvan ja kilpailukykyisen eurooppalaisen talousalueen luomiseen tähtääviä tavoitteita.

Aina ei kuitenkaan ole mahdollista edetä hitaimpien jäsenvaltioiden tahdissa. Eriytyvää integraatiota tulee valiokunnan toimialalla toteuttaa aina ensisijaisesti unionin puitteissa ja perussopimusten määräysten mukaisesti. Tällöin sovellettaviksi voivat tulla esimerkiksi euromaita koskeva SEUT 136 artikla tai SEU 20 artiklan mukainen tiiviimpi yhteistyö. Olennaisista on kunnioittaa unionin toimielinten välistä tasapainoa ja pitää yhteistyö avoimena niin, että mahdollisimman moni jäsenvaltio voisi myöhemmin liittyä siihen.

Kansallisten parlamenttien asema ja EU-vaikuttamisen vahvistaminen

Selonteossa linjataan, että kansallisten parlamenttien keskinäistä ja Euroopan parlamentin kanssa tehtävää yhteistyötä tulisi tiivistää. Samoin siinä korostetaan sitä, että kansalliset parlamentit voivat *"toissijaisuusperiaatteen valvojina esittää kantansa suoraan komissiolle sen lainsäädäntöehdotuksista"*.

Jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen on erittäin tärkeää etenkin talouskriisin hoitoon liittyvien päätösten hyväksyttävyyden ja ymmärrettävyyden lisäämiseksi. Eduskunta pääsee jo nyt osallistumaan täysimääräisesti ja oikea-aikaisesti EU-asioita koskevaan päätöksentekoon. Yhteistyö valtioneuvoston kanssa on toiminut valiokunnan toimialalla hyvin. Useimmissa muissa jäsenvaltioissa näin ei kuitenkaan tapahdu.

Toissijaisuusperiaatteen noudattamatta jättämisestä koskevia perusteltuja lausuntoja ei valiokunnan näkemyksen mukaan ole tarkoitettu säädösehdotuksen kaikkia yksityiskohtia koskevien kantojen esittämiseen eikä poliittisen dialogin käymiseen parlamenttien ja komission välillä. Joidenkin komission pääosastojen on kuitenkin viimeaikaisissa keskusteluissa väitetty tulkinneen tilannetta niin, että perustellun lausunnon lähettämättä jättäneet parlamentit kannattaisivat sen tekemää säädösehdotusta.

Valiokunta ei voi hyväksyä tällaisten johtopäätösten tekemistä. Mikäli tämänsuuntainen huolestuttava kehitys jatkuu, on asiasta syytä käydä perusteellista keskustelua sekä kansallisesti että unionin tasolla.

Myös kansallisten parlamenttien yhteisiä päätöslauselmia, kirjelmiä ja muita toimielimille suunnattuja kannanottoja tulisi käyttää äärimmäisen harvoin ainakin jo vireillä olevien lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä. Näin ollen kansallisten parlamenttien asemaa tulisi ensisijaisesti parantaa niin, että parlamenttien näkemykset esitettäisiin Suomen mallin mukaisesti kunkin hallituksen toimesta osana neuvoston päätöksentekoa. Kansallisten parlamenttien aseman vahvistaminen kaikissa jäsenvaltioissa lisäisi ymmärrystä myös eduskunnalla päätöksenteossa olevaa vahvaa asemaa kohtaan muualla Euroopassa.

Valiokunnalla ei ole juurikaan lisättävää selonteon EU-politiikan tekemistä koskevaan osaan III. On selvää, että EU-vaikuttamisen on oltava aiempaa etupainotteisempaa ja suunnitelmallisempaa. 28 jäsenvaltion unionissa on usein tehokkaampaa vaikuttaa komission ehdotuksiin jo niiden suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa kuin niiden antamisen jälkeen neuvoston työryhmissä.

Eurooppa-neuvoston roolia on jo käsitelty edellä. Lisäksi EU-vaikuttamisessa on kiinnitettävä aiempaa suurempaa huomiota Euroopan parlamenttiin, jonka valta on jatkuvasti kasvanut. Viimeistään Lissabonin sopimuksen myötä siitä on tullut lähes kaikilla unionin politiikkaaloilla täysin tasavertainen lainsäätäjä neuvoston rinnalle. Komission osalta vaikuttamista voitaisiin puolestaan vielä tehostaa etenkin pääsihteeristön virkamiesten suuntaan.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta esittää,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Heli Paasio /sd
vpj.	Pentti Kettunen /ps	Kari Rajamäki /sd
jäs.	Leena Harkimo /kok	Markku Rossi /kesk
	Pertti Hemmilä /kok	Matti Saarinen /sd
	Jouko Jääskeläinen /kd	Osmo Soininvaara /vihr
	Timo Kalli /kesk	Kauko Tuupainen /ps
	Sampsa Kataja /kok	Kari Uotila /vas
	Esko Kiviranta /kesk	Ville Vähämäki /ps
	Mika Lintilä /kesk	vjäs. Riitta Myller /sd
	Mikaela Nylander /r	Sirpa Paatero /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johannes Leppo.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Perussuomalaiset ovat pettyneitä valtioneuvoston selontekoon maamme EU-politiikasta. Selonteko on hajuton ja mauton, leikkaa ja liimaa -raportti. Tampereen yliopiston valtiopoliin professori Tapio Raunio on todennut selonteosta antamassaan lausunnossa seuraavaa: "Selonteko on yhdentekevä, latteudessaan masentava asiakirja, joka antaa huonon — mutta samalla ehkä realistisen — kuvan hallituksen tahtotilasta ja kyvykkyydestä." Tähän on valitettavan helppo yhtyä.

Selonteon tekstistä vaikuttaa kokonaisten osioiden olevan kopioitu lähes suoraan komission tai neuvoston tiedotteista. Selonteon yleinen ilme onkin lähes julistuksenomainen, ja sitä leimaa täysi kritiikkittömyys unionia kohtaan. Selonteosta huokuu ajatus, että unioni tai komissio ei tee mitään väärin, ja mahdolliset ongelmat ovat ennen kaikkea sellaisten jäsenmaiden syytä, jotka eivät ole noudattaneet komission ohjeistusta. Käsittämättömänä voidaan pitää sitä, että selonteossa ei sanallakaan mainita sitä erittäin laajaa kritiikkiä, jota EU on ansaitusti saanut eurokriisin hoidosta. Puhutaan vain reilusta integraatiosta.

Selonteko ei sisällä minkäänlaista visiota siitä, mikä olisi maallemme edullisin kurssi luovia läpi EU:n historian syvimmissä kriisissä. Selonteossa ei myöskään analysoida toteutetun EU-politiikan onnistumista tai vaikutuksia. Maamme EU-politiikka on myötäillyt — ennen kaikkea eurokriisin hoidossa mutta myös muuten — Saksaa. Kataisen hallitus ilmeisesti kuvittelee, että EU-politiikassa Saksan etu ja Suomen etu ovat keskeisin kohdin yhteneviä. On kuitenkin vaikea nähdä, miten Euroopan keskiössä sijaitsevan Euroopan suurvallan ja pienen pohjoisen reunavaltion intressit kohtaisivat kovinkaan usein. Hallituksen EU-politiikka on tuuliajolla.

Suomen viiteryhmä on kansainvälisessä yhteistyössä perinteisesti ollut muut Pohjoismaat. Kuitenkin maamme syvempään integraatioon

uskonkappaleen tavoin nojaava EU-politiikka poikkeaa muiden Pohjoismaiden pragmaattisemmasta, enemmän kansallista etua ajavasta linjasta. Eurooppalaista liittovaltiota rakennetaan ennen kaikkea euromaiden kesken. Suomi on ainoana Pohjoismaana valuuttaunionin jäsen, joten ilman EU-politiikkamme suunnanmuutosta ajautumme väkisin yhä kauemmas pohjoismaisista kumppaneistamme. Meidän on valittava, onko tulevaisuutemme viiteryhmä kansainvälisessä yhteistyössä edelleen muut Pohjoismaat vai Ranska, Kreikka, Italia, Portugali ja muut euroalueen maat? Tämä ei ole pelkästään taloudellinen valinta vaan ennen kaikkea arvovalinta.

Perussuomalaiset ovat erittäin pettyneitä, ettei hallituksen selonteko kykene antamaan selkeää vastausta keskeiseen kysymykseen siitä, mitkä ovat hallituksen mielestä Suomen tavoitteet integraation syventämisessä. Missä menee raja? Yhteinen velka, yhteinen budjetti sekä EU:n laaja kontrolli työmarkkinoihin, eläkepolitiikkaan ja sosiaaliturvaan ovat esimerkkejä asioista, jotka nousevat jatkuvasti esille euroalueen suurmaiden integraatiotavoitteissa. Euroalueen suunnan päättävät suurmaat, ei Suomi. Suomi kyllä istuu niissä pöydissä, joissa päätökset tehdään, mutta kuunteluoppilana ilman todellista valtaa. Selonteossa ei mainita, miten Suomi toimii, jos euroalueen suunta on toinen kuin toivottu ja selkeästi etujemme vastainen.

Perussuomalaista EU-politiikkaa

Perussuomalaisten EU-linja on rakentava ja kriittinen. Haluamme vähemmän mutta parempaa EU:ta. EU on nykyisellään byrokraattinen organisaatio, joka polkee jäsenmaittensa demokratiaa. EU:n tulee olla jäsenmaidensa kansojen palvelija, joka kunnioittaa jäsenmaiden itsemääräämisoikeutta.

EU:n kehittäminen liittovaltioksi on torjuttava. Emme hyväksy rahan ja vallan keskittämistä

Brysseliin emmekä tulonsiirtojen kasvattamista jäsenmaiden välillä. EU on parhaimmillaan itse-
näisten valtioiden löyhänä talous- ja vapaakaup-
paliittona. Kannatamme kaupan esteiden purka-
mista ja kauppaliiton vahvistamista.

Yhdentymisen syventäminen ei voi olla itse-
tarkoitus. EU:n kehittämisen lähtökohdaksi ei
voida ottaa selonteon linjaamaa reilua ja oikeu-
denmukaista integraatiota. Tämä näkökulma pi-
tää syvenevää yhdentymistä ja vallan luovutusta
Brysseliin itsestäänselvyytenä. Puhe reilusta in-
tegraatiosta on käytännössä liittovaltion tuke-
mista.

EU on väline jäsenmaiden yhteisen edun pal-
velemiselle, ei itseisarvo. EU on poliittinen pro-
jekti, ja siitä irtautuminen on nähtävä yhtenä
mahdollisena vaihtoehtona, mikäli unionin kat-
sotaan aiheuttavan Suomelle enemmän haittaa
kuin etua.

Perussuomalaiset hyväksyvät Suomen euro-
jäsenyyden toistaiseksi olemassa olevana tosi-
asiana, joka kuitenkin voi muuttua. Toisin kuin
muut puolueet, emme ole poliittisesti sitoutunei-
ta euroon, vaan ainoastaan Suomen etuun.

Perussuomalaiset vastustavat jyrkästi tuki-
pakettipolitiikkaa, joka aloitettiin keskustan
pääministerikaudella ja jota on kokoomuksen ja
sosiaalidemokraattien johdolla jatkettu. Tuki-
pakettipolitiikka on moraalitonta, järjetöntä ja
EU:n perussopimuksen vastaista.

Suomalaisten veronmaksajien rahojen laaja
kierrättäminen Brysselin kautta ei ole maamme
edun mukaista. Huomattava osa rahoista uppoaa
hallintoon, ja lisäksi myönnetyt tuet ovat tehot-
tomia ja huonosti kohdennettuja, myös Suomes-
sa. Kaiken lisäksi tukien hakuprosessit ovat var-
sinkin pienempien yritysten kannalta kohtuutto-
man byrokraattisia. Elinkeinoelämän tutkimus-
laitoksen tutkijan Mika Malirannan arvion mu-
kaan EU:lta saatu tukieuro on Suomen talous-
kasvun kannalta vain 50 sentin arvoinen. Tulon-

siirtoja eri jäsenmaiden välillä pitääkin pienen-
tää ja unionin budjettia leikata. Unionille ei tule
myöskään antaa verotusoikeutta eli niin kutsut-
tuja omia varoja.

EU:ta on uudistettava vähemmän byrokraatti-
seen suuntaan. Perussuomalaiset haluavat käyn-
nistää EU:ssa byrokratian leikkaustalkoot, jois-
sa EU-hallinnon eri osa-alueille annetaan tiukka
tuottavuusohjelma, joka sisältää vähintään mää-
räyksen jäädäytään menojen kasvu tai mieluum-
min höylätä niitä alaspäin. Perussuomalaiset ei-
vät myöskään hyväksy sitä, että Suomen hallitus
tukee sellaisia EU:n linjauksia, joilla suomalaisten
työntekijöiden oikeuksia työpaikoilla hei-
kennetään.

Linjamme johdonmukaisena osana perussuo-
malaiset vastustavat niin yhteisvastuumekanis-
meja (kuten Euroopan vakausmekanismia) kuin
niitä täydentävää jäsenmaiden talousohjausta
(kuten six-packia ja two-packia). Yhteisvastuu
kasvattaa talouspolitiikan moraalikatoa, ja EU:n
talousohjaus taas kaventaa jäsenmaiden itsenäisyyttä.
Talouskurin omaksuminen on asenne
eikä sopimus, ja sen omaksuminen on jokaisen
jäsenmaan omalla vastuulla niin oman kuin yhteisen
edun takia. Myös löysän talouskurin seu-
rausten kantaminen on jäsenmaiden omalla vas-
tuulla.

Yhdentymisen aiheuttamia ongelmia yrite-
tään edelleen ratkaista lisäämällä yhdentymistä.
Tämä on viemässä EU:ta kohti liittovaltiota.
Suunta on käännettävä ja ongelmaruuhka torjut-
tava ongelmia aiheuttanutta sääntelyä purkamal-
la.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että suuri valiokunta ottaa edellä ole-
van huomioon.*

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2013

Pentti Kettunen /ps
Kauko Tuupainen /ps
Ville Vähämäki /ps

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Kataisen hallitus antoi EU-selonteon eduskunnan käsiteltäväksi tärkeällä hetkellä. Talouskriisi syö ihmisten luottamusta Euroopan kykyyn turvata työllisyys ja hyvinvointi. Maailmantalouden muutokset sekä kärjistyvät globaalit ongelmat haastavat unionin kyvyn toimia uusissa oloissa. Unionin yhtenäisyys, sen ulkoinen toimintakyky ja demokraattisten mekanismien kestävyys ovat koetuksella.

Keskusta suhtautuu myönteisesti maltilliseen, käytännönläheiseen eurooppalaiseen yhteistyöhön, josta on hyötyä Suomelle ja koko Euroopalle. Suomen tulee olla aktiivinen ja aloitteellinen EU:n jäsen ja hakea liittolaisia erilaissa kysymyksissä aktiivisesti.

On valitettavasti todettava, että sisällöllisesti hallituksen EU-selonteko on pettymys. Siinä ei ole selkeitä tavoitteita eikä priorisointia. Pikemminkin se on epämääräinen listaus asioista, jotka ovat unionin esityslistalla.

Hallituksen EU-selonteko ei sisällä merkittäviä uusia politiikkalinjauksia. Hallituksen harjoittaman EU-politiikan tavoitteet ja keinot on kuvattu epämääräisesti ja jopa analyysi unionin nykytilasta puuttuu. Selonteosta puuttuu myös syvällinen analyysi siitä, mitä euroalueen ongelmat ja vahvistuva unioninvastaisuus eri puolilla Eurooppaa voivat eteemme lähivuosina tuoda ja miten eurooppalaisten vastuullisten voimien yhteistyöllä ongelmiin voidaan löytää kestäviä ratkaisuja.

Eurokriisin synnyssä sääntöjen noudattamatta jättäminen oli keskeisessä roolissa. Rahaliiton menestyminen voidaan lunastaa vain yhteisten ja alkuperäisten sääntöjen tiukalla noudattamisella. Unioni on ottanut merkittäviä askeleita talous- ja rahaliiton vahvistamiseksi, mutta samalla vaarana on kansallisen budjettivallan kaventuminen ja yhteisvastuullisten taloudellisten riskien kasvaminen. Keskusta pitää välttämättömänä, että Suomen kansallinen budjettisuvereniteetti turvataan ja pitkälle edenneel-

le taloudelliselle yhteisvastuulle asetetaan selkeät rajat. Keskusta ei hyväksy hallituksen viitoittamaa polkua kohti yhteistä velkaa ja tulonsiirtounionia. Siihen suuntaan Suomea on nykyisen hallituksen aikana hivutettu.

Kataisen hallitus kannattaa pankkiunionin nopeaa voimaansaattamista. Keskusta kannattaa pankkivalvonnan tehostamista, mutta emme voi kuitenkaan kaikilta osin tukea pankkiunionin rakentamiseksi esitettyä mallia ja etenemistapaa. Keskusta ei hyväksy pankkien suoraa pääomittamista kriisirahastosta, sillä menettely irrottaa pankin kotimaan vastuusta suhteessa kriisirahastoon ja siirtää velkoja-velallisuusuhteen pankin ja kriisirahaston osakkaiden eli muiden eurovaltioiden väliseksi.

Olemme myös pettyneitä hallituksen saamatomuuteen EU:n koheesiopolitiikassa. EU:n alueohjelmien rahoitus Suomessa leikkautuu peräti yhdellä kolmanneksella. Suomi maksaa ensi vuoden alusta lukien EU:n yhteisen aluepolitiikan rahoituksesta noin 600 miljoonaa euroa vuodessa ja saa siitä oman aluepolitiikkaamme rahoittamiseen noin 170 miljoonaa euroa.

Hallituksen EU-selonteon heikkous on euroalueen tulevaisuusanalyysin puuttumisesta ja erilaisten vaihtoehtojen vaikutusten ja riskien arvioinnissa. Hallituksen on kyettävä tuottamaan eduskunnan käyttöön riittävä kokonaiskuva euroalueen tilanteesta huomioiden myöskin Euroopan keskuspankin kautta syntyvät riskit ja vastuut. Nykymenolla Suomi seilaa ajopuuna kohti integraation tuntemattomia vesiä.

Unionin on nyt syytä keskittyä tässä ajassa olennaiseen: kilpailukykyyn, kasvuun ja työllisyyden kohentamiseen. Hallitus on käyttänyt paljon energiaa eurokriisin hoitoon samalla, kun kestävä kasvua aikaan saavien toimenpiteiden edistäminen on jäänyt puolitiehen. Eurokriisin ratkaisemisen lisäksi on kehitettävä sisämarkkinoiden toimivuutta. Energiemarkkinoiden, palvelumarkkinoiden ja digitaalisten sisämarkkinoiden

kehittäminen voivat tarjota tuntuja hyötyjä myös suomalaisille yrityksille ja kuluttajille.

Pidämme tärkeänä myös, että EU on aktiivinen ilmastonmuutoksen torjunnassa. Tässä asiassa kivihiilen ja öljyn käytön vähentäminen, energiatehokkuuden parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen ovat avainasemassa. Keskusta on valmis myös nykyistä kunnianhimoisempiin päästövähennystavoitteisiin uusiutuvien käyttöä lisäämällä. Tämä loisi Suomelle myönteisiä biotalouden mahdollisuuksia.

Keskusta pitää tärkeänä EU-tason sääntelyn yksinkertaistamista, lainsäädännön yrityksille aiheuttaman hallinnollisen ja taloudellisen rasituksen purkamista ja tarpeettomien lainsäädäntöehdotusten perumista. Keskustan mielestä Suomen on osallistuttava aktiivisesti ja ennakoluultomasti Euroopan unionin lainsäädännön virtaviivaistamisesta ja toimivaltajaosta käytävään keskusteluun Alankomaiden ja Ison-

Britannian hallitusten käynnistämien esimerkkien pohjalta.

Keskustan mielestä Suomen EU-politiikan vaikuttavuutta pitää lisätä. Tältä osin selonteko sisältää myös oikeansuuntaisia kehittämistarpeita. Suomi ei vaikuta EU:n kaikkeen päätöksentekoon riittävän varhaisessa vaiheessa. Selonteossa ei myöskään ole sisäistetty Euroopan parlamentin kasvanutta valta-asemaa. Selonteon EU-vaikuttamisosiossa ei mainittu parlamenttia yhtään kertaa. Jos tämä kuvaa hallituksen EU-vaikuttamislinjaa, edessämme on jälleen uusia tappioita tärkeissä neuvottelukysymyksissä. Keskusta haluaa parantaa Suomen EU-politiikan vaikuttavuutta kaikilla tasoilla.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2013

Timo Kalli /kesk
Esko Kiviranta /kesk

Mika Lintilä /kesk
Markku Rossi /kesk